

ΑΡΘΡΟ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Επικοινωνία:

Γραφείο Επικοινωνίας
Τομέας Προώθησης και Προβολής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τηλ. 22894304
ηλ. διεύθυνση: prinfo@ucy.ac.cy,
ιστοσελίδα: www.pr.ucy.ac.cy



Η αποχή στις γερμανικές και αυστριακές εκλογές και τα μηνύματά της

** του Κυριάκου Δημητρίου*

Οι πρόσφατες ομοσπονδιακές εκλογές στην Γερμανία ανέδειξαν την αυξητική τάση αποστασιοποίησης από την προεξάρχουσα συμβατική μορφή πολιτικής συμμετοχής. Το ποσοστό του εκλογικού σώματος που προσήλθε στις εκλογές ανήλθε περίπου στο 71% (άρα χονδρικά ένας στους τρεις Γερμανούς πολίτες δεν συμμετείχε στην εκλογική διαδικασία, δηλ. περίπου 15 εκατομμύρια ψηφοφόροι, ποσοστό που θεωρείται μεν ικανοποιητικό σε σύγκριση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες αλλά όχι για την συντηρητική Γερμανία), ενώ μόνο ένας στους πέντε πολίτες παρακολούθησε τις σχετικές συζητήσεις των κομματικών εκπροσώπων στις τηλεοπτικές εκπομπές. Στην συνολική εικόνα προστίθεται η αισθητή μείωση του αριθμού των μελών των κομμάτων. Ηλικιακά, π.χ., μόνο ένα στα δέκα μέλη του SPD (Σοσιαλδημοκράτες) είναι κάτω των τριάντα-πέντε ετών, ενώ πριν δύο δεκαετίες η αναλογία ήταν ένα προς τρία μέλη. Μια απλή ματιά στις γερμανικές εφημερίδες καταδεικνύει πως το ζήτημα της αποχής και της αμφισβήτησης της κοινοκρατίας στις αντιπροσωπευτικές δημοκρατίες δημιουργεί πολλαπλά ερωτήματα, και όπως είναι φυσικό αναλύεται από πολλές οπτικές γωνίες. Κάποιες προσεγγίσεις αποπνέουν απαισιοδοξία για το μέλλον της (αντιπροσωπευτικής) δημοκρατίας, ενώ άλλες προβάλλουν τις τάσεις του εκλογικού σώματος ως πρόκληση για ανανέωση της πολιτικής κουλτούρας και επαναδραστηριοποίηση των πολιτών μέσω είτε της επανίδρυσης των κομμάτων είτε άλλων μορφών «ανεπίσημης», άμεσης συμμετοχικότητας.

Συνεπώς το ερώτημα δεν είναι «γιατί οι Γερμανοί πολίτες αποστασιοποιούνται από την πολιτική», αλλά «γιατί οι Γερμανοί πολίτες αποστασιοποιούνται από τα πολιτικά κόμματα»; Αρκετές αναλύσεις πολιτικών επιστημόνων και αναλυτών προσεγγίζουν το θέμα



κοινωνιολογικά, καταγράφοντας τις τάσεις στο σύγχρονο περιβάλλον και ειδικότερα το χάσμα που δημιουργείται ανάμεσα στα «γερασμένα» πολιτικά κόμματα, τα οποία εκφράζουν «κενού περιεχομένου σλόγκαν» και τις προσδοκίες, τα αιτήματα και τα οράματα των νέων ανθρώπων. Η νέα γενιά, κυρίως άτομα με ανώτερη μόρφωση, δεν εμπιστεύονται πια τα κόμματα με την παραδοσιακή τους δομή, οργάνωση και «παλαιο-ιδεολογικό» προσανατολισμό, ενώ νιώθουν αποκλεισμένες/οι από τις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων. Αναζητούν ένα καινούριο μοντέλο ενεργούς πολιτικής συμμετοχής, το οποίο ανανοηματοδοτεί την έννοια της πολιτότητας. Αξίζει να σημειωθεί πως καταγράφεται ένα πολύ υψηλό συμμετοχής των Γερμανών πολιτών (περίπου 40%) οι οποίοι δραστηριοποιούνται ανεξάρτητα από τους ελεγχόμενους κομματικούς μηχανισμούς, μέσω μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων δικτύων, όπως οικολογικές οργανώσεις, κινήματα για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εξειδικευμένες ομάδες πίεσης, κ.λπ.

Οι κοινοβουλευτικές εκλογές στην Αυστρία (29 Σεπτεμβρίου) κατέδειξαν επίσης την αποχή ως έναν ουσιώδη παράγοντα του πολιτικού γίνεσθαι. Μόνο το 74% του εκλογικού σώματος προσήλθε στις κάλπες, ποσοστό 5% συρρικνωμένο σε σχέση με τις εκλογές του 2008, και ένα από τα μικρότερα ποσοστά συμμετοχής στην μεταπολεμική Αυστρία. Και αυτό παρά τις καινοτομίες των φετινών εκλογών και την έκκληση του ομοσπονδιακού προέδρου Φίσερ για άσκηση του εκλογικού δικαιώματος. Σε πραγματικούς αριθμούς, από τα 6.5 περίπου εκατομμύρια εκλογέων, περισσότερο από ενάμισυ εκατομμύριο πολίτες δεν προσήλθαν στις κάλπες. Ο προβληματισμός που αναπτύσσεται στο δημόσιο διάλογο και στα ΜΜΕ είναι επίσης έντονος και οπωσδήποτε θα τύχει ανάλογης αξιολόγησης και στις επιστημονικές αναλύσεις που θα ακολουθήσουν.

Στην Κύπρο η αυξητική τάση των αποστασιοποιημένων πολιτών θα εντείνεται, διότι διαλαμβάνει διαστάσεις ενός αυτο-οργανωμένου κινήματος που αμφισβητεί το πολιτικό σύστημα και την κομματοκρατία που το στηρίζει. Η δικαιολογημένη έλλειψη εμπιστοσύνης στους πολιτικούς, η απαξίωση των κομμάτων ως φορέων διαχείρισης εξουσίας και η αποδόμηση του κομματικού-πελατειακού συστήματος θα οδηγήσουν νομοτελειακά σε παρόμοια φαινόμενα απορρύθμισης των παραδοσιακών μορφών πολιτικής συμμετοχής. Είναι φανερό πως το παρωχημένο παλαιοκομματικό σύστημα στην Κύπρο αδυνατεί να αφουγκραστεί τόσο τους ευρωπαϊκούς όσο και τους τοπικούς κλυδωνισμούς έτσι ώστε να προχωρήσει σε μια αποφασιστική ανασυγκρότηση των κομμάτων η οποία θα ανταποκρίνεται στα κοινωνικά αιτήματα και στις αυξανόμενες προσδοκίες για την αποδοτικότητα του πολιτικού συστήματος. Αντί αυτού, οι πολιτικοί και οι κομματικοί εκπρόσωποι αναλώνονται σε ανούσιες αντιπαραθέσεις, δημαγωγικές έριδες και εκ του ασφαλούς ρητορική και ενίοτε ηθικιστικές εξάρσεις. Στις θετικές εξελίξεις πάντως καταγράφεται η σταδιακή αφύπνιση του πολιτικού σώματος, η απεξάρτηση από τις κομματικές επιρροές και η χειραφέτηση από την κομματική καθοδήγηση μιας μάζας κριτικά σκεπτόμενων νέων ανθρώπων. Συνεπώς ανοίγει ο δρόμος προς την καλλιέργεια μιας πολιτικής κουλτούρας που θα είναι διαβουλευτική και συμμετοχική και η οποία θα εμπιστεύεται περισσότερο τη συλλογική σοφία και την ατομική υπευθυνότητα παρά τα ιδιοτελή συμφέροντα της κομματικής ολιγαρχίας.

Κυριάκος Δημητρίου

Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης



Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Πανεπιστήμιο Κύπρου